సీజరుపెళ్లాం నేరం చెయ్యదు

"Caesar's wife ought to be exempt not only from crime, but from suspicion also."

సుసలికంటి సంజీవరావు

సీజరుపెళ్లాం నేరం చెయ్యాదు
సీజరుపెళ్లాన్ని శంకించకూడదు

మొసలికంటి సంజీవరావు

మొగలాయీదర్బారు, సిందుబాదుకథలు
మొదలగు గ్రంథముల కర్త

*

0–2–0

Printed at City Press, Power Printers Vizag.
1000 Copies; 11—1940.

సీజరుపెళ్లాం నేరం చెయ్యదు

సీజరుపెళ్లాం నేరం చెయ్యదు: సీజరు పెళ్లాన్ని శంకించ కూడదు — *అని సీజరు చెప్పేడు. చాలా గంభీరంగా చెప్పేడు. కాని, విషయం తరిస్తే, చాలా జాలి వేస్తుంది. సీజరు జగదేకవీరుడు; మహా మేధావి; మహాగర్వి. కాని, లోకాన్ని జయించి మనోహర కీర్తిరమాక్రాంతుడైన జగజ్జెట్టి తన కాంతచేత వంచింపబడ్డాడు. అతడు భార్యసంగతి వీరపురుషోచితంగా విస్మరించి చక్రాయిలాగ ఊరుకొన్నా, అతని మిత్రులుమాత్రం ఊరుకోలేరు. అతని గౌరవ మర్యాదలు దక్కించాలని సీజరును రచ్చకీడ్చేరు. అప్పుడే చెప్పేడతడు గంభీరంగా—సీజరు పెళ్లాం నేరంచెయ్యదు ... అని.

భర్తృవంచనచేసిన సీజరు భార్యపేరు పాంపేయా. ఈవిడ మూడో పెళ్లాం. సీజరు ప్రథమ వివాహం బాల్యాన్నే అయింది. కాబట్టి, మోహంలేక, పునస్సంధానం కాకుండానే ఆ పిల్లను వదలివేసేడు. ఒక పెద్ద యింటి పడుచును వెంటనే అతను పెళ్లాడేడు. ఆమె పేరు కార్నీలియా; సాధ్వి. కాని, ఈ వివాహంవల్ల సీజరుకు చాలా చిక్కులు తటస్థించేయి. అప్పుడు రోమను సామ్రాజ్యాన్ని శాసిస్తూన్న 'సల్లా' అనే మహానీయునకు సీజరువివాహం నచ్చలేదు. సీజరు అప్పటికి పిన్నవాడు; ఇరవై యేండ్లవాడు. కాని ఆతడు ముందుముందు

---

* cf. "Caesar's wife ought to be exempt not only form crime, but from suspicion also."

మహాపురుషుడౌతాడని సల్లా కనిపెట్టేడు. అలాంటివాడికి తన బంధువర్గంలో ఒకపిల్లను ఇద్దామని సంకల్పించి, సీజరు పెళ్ళాడిన కాంతను వదలెయ్యమని సల్లా పట్టుపట్టేడు. కాని, సీజరు అంగీకరించలేదు. 'పాంపే' అనే మహావీరున్నికూడా ఇలాగే సల్లా నిర్బంధించేడు. పౌరుషవంతుడైన సీజరు మాత్రం నిర్భయంగా ధిక్కరించేడు. సామ్రాజ్యచక్రాన్ని తిప్పుచున్న సల్లా క్రుద్ధుడై సీజరును ఉద్యోగభ్రష్టున్ని చేసి, అతని భాగ్యాన్ని, అతనిభార్యాభాగ్యాన్నికూడా అపహరించేడు. సీజరు దేశంలో ఉండలేక దేశాంతరం పోయి, సల్లామరణించేక తిరిగి రాజధానికివచ్చి, పోయిన ఉద్యోగ భాగ్యాలు సంపాదించుకొని, కొంతకాలం పెళ్ళాంతో సుఖంగా కాపురంచేసేడు. కాని ఆ యిల్లాలు అర్థాయుష్మంతురాలు. ఆమె కొరకు సీజరు చాలా పరితపించేడు. బహిరంగ ప్రదేశాన్ని ఆవిడగుణాలు ప్రశంసించి, తన దురంతవిషాదాన్ని వ్యక్తము చేశాడు. నిజంగా సీజరు ఎంతవిచారించినా విచారించవలసినదే. ఏమంటే,— తరువాత కట్టుకొన్న భార్య గతకళత్రశీలాన్ని, సీజరు విషాదాన్ని ఎంతన్నా వృద్ధిచేసింది.

సీజరు మంచికాలంలో ఉన్నాడు: నిత్యం మహావిజయాలు పొందుచూ, కీర్తి, భాగ్యం వైభవం గడిస్తున్నాడు. కాని ఐహికసౌఖ్యానికి పరమావధి పెళ్ళామేకదా: కనుక,

చూసిచూసి 'పాంపేయ' అనేకాంతను అతడువివాహమాడేడు. ఆమె దొడ్డయింటి బిడ్డ: సల్లా మేనకోడలు. మంచియౌవనం మంచి సౌందర్యం. తను చాలా సుఖపడుతానని సీజరు చాలామురిసిపోయేడు. కాని, ఆ మోహనాంగి పాతివ్రత్యం అంటే యేమిటో యెరుగదనీ, స్వైరిణి అనీ తెలుసుకోలేక పోయేడు. ఎలా తెలుస్తుంది?

ఆమె కటాక్షానికి పాత్రులైనవారిలో ఒకడు 'క్లాడియసు.' ఇతడు కులీనుడు, పడుచువాడు, మంచి రూపురేఖ విలాసాలు కలవాడు; ఎదుటివారిని ఆకర్షించే—ముఖ్యంగా స్త్రీలను ఆకర్షించే తెలివి, మాటలలోనేర్పు, ప్రసంగంలో చాతుర్యం, సంభాషణలో ప్రావీణ్యం కలిగిన రసజ్ఞుడు; ఔదార్యం, పరోపకారబుద్ధి లేనివాడుకాడు; కాని, మనసు కట్టుకోలేనిచపలుడు: స్త్రీలోలుడు, కామాంధుడు, ఏస్త్రీఐనా సరే—స్నేహం, బంధుత్వం, వావి వరుస పాటించని ఉన్మత్తుడు, అఘోరమైన అవినీతిపరుడు.

అలాంటి విటరాయణ్ణి మోహించింది సీజరుపెళ్లాం. కాని, ఆయిల్లాలికి గొప్పవిఘాతం దాపురించింది. మగనివల్ల ఇబ్బంది కలుగలేదు. అనర్గళమైన బాహుబలంచేత, నిర్వక్రమైన పరాక్రమంచేత, దేశదేశాలు జయించి కీర్తికాంతను చేపట్టే నిత్యశోభనరాయడికి పెళ్లాన్ని కనిపెట్టడానికి అవకాశమెక్కడ? కాని సీజరుతల్లిమాత్రం నిప్పులాంటి మనిషి, అఖండమైన ధీమంతురాలు. తనకోడలి పోకడలు కనిపెట్టి సహస్రనయనాలతో

కాముకొని తిరగడం ఆరంభించింది: సేవలాగ, అంగరక్షకురా లుగాగ, శృంఖలంలాగ నిత్యం అంటిపెట్టుకొనిఉండేది. అందు చేత ఆయిల్లాలు తనమనోహరుని దగ్గరికి వెళ్లడానికిగాని, ఇంటికి వానిని రప్పించుకోడానికి గాని వీలులేకపోయింది. చివరకు, పరస్పరం చూసుకోడమే దుర్లభమైంది. కాని, వారిమోహం అంతమాత్రాన్ని అంతరించేదికాదు. మోహం కెన్నిసుబంతి లాంటిది, స్ప్రింగులాంటిది.

కామదేవత కాముకులకి అవకాశాలు కల్పిస్తూనే ఉం టుంది. అదృష్టవంతులైతే, తమ మనోరథాలు ఈడేర్చుకొని, కామదేవతనే పరమదైవంగా చూసుకొని, తమ జన్మ తరిం చిందని బ్రహ్మానందం పొందుతారు. దురదృష్టవంతులైతే, భగ్నహృదయులౌతారు.

రెండువేల సంవత్సరాల క్రిందట దిగంతాల పర్యంతం వ్యాపించిన మహాసామ్రాజ్యానికి రాజధాని రోము నగరము. నాడు పాశ్చాత్యులెఱింగిన ప్రపంచానికి రోముమహాపట్టణము రాజధానియైనట్లే సకల భోగభాగ్యాలకూ నిధానమై, దేవేం ద్రుని రాజధానితో తులతూగుతూ ఉండేది. అనేకమైన ఉత్స వాలు, వేడుకలు, వైభవాలు, జాతర్లు, యజ్ఞాలు నిత్యం జరు గుతూఉండేవి.

ప్రతి సంవత్సరం ధర్మదేవతా యజ్ఞం జరిగేది. ఆ యజ్ఞం 'కన్సలు' అనే నగరాధ్యక్షుడు చెయ్యాలి. అతడు దే శాంతరాన్ని ఉంటే 'ప్రేటరు' అనే ఉపాధ్యక్షుడు అధ్వర్యం

వహించాలి. అధ్యక్షుడైనా ఉపాధ్యక్షుడైనా తన భవనంలోనే ఆయజ్ఞం చేయించాలి. నిజంగా చేసేది అధ్యక్షుడూ కాదు, ఉపాధ్యక్షుడూ కాదు: అతనిభార్యో, ఇతనిభార్యో చెయ్యాలి. ఉత్సవం చేసేవారు, చూసేవారు, ఆనందించేవారూ స్త్రీలే. పురుషులకు ఎంతమాత్రం ప్రవేశం లేదు. పురుషులనేకాదు. పురుషుల్ని పోలిన స్త్రీలనికూడా రానివ్వరు. గృహమేధికూడా ఆరాత్రి యింట్లో ఉండడు.

ఆ యజ్ఞం మహాపవిత్రవంతమైంది. వైభవానికి లోపం లేదు. సామ్రాజ్యాధికారులు పూనుకొన్నప్పుడు వైభవానికి కొదవా? కాని, ఒక్క విశేషం. ఆసమయాన్ని శృంగారానికి యేమాత్రం అవకాశం లేదు. శృంగారరసం స్ఫురించే వస్త్రధారణమైనా స్త్రీలు చేసుకోకూడదు. కాని, మోహార్ణవంలో మునిగి సమయం నిరీక్షించే కాముకీ కాముకులు నియమాలు పాటిస్తారా? ధూర్తమేకాని, అపాయం సంభవిస్తుందని సంశయిస్తారా?

సీజరు ఉపాధ్యక్షుడు. సీజరుభవనంలోనే యజ్ఞోత్సవం. రాత్రి అయింది. సీజరు మందిరము స్వర్గంలాగ మెరిసి పోతున్నాది. స్త్రీలందరూ వచ్చేరు. కరదీపికా సహస్రాలతోటి భవనం దేదీప్యమానంగా ఉంది. మెరుపులులాంటి మెరుగుబోడులు మన్మథబాణాలలాగ చకచక తిరుగుతున్నారు. చుక్కల మధ్య చంద్రబింబములాగ సీజరుభార్య యజ్ఞోత్సవాధ్వర్యం వహించి కూర్చుంది. కాని మనస్సు మాత్రం అక్కడ లేదు. తన ప్రియుడు వచ్చిచూడకపోతే ఆ వైభవమంతా వ్యర్థమని

పించింది. తన మనోహరుడు ఎప్పుడు వస్తాడో అని నిరీక్షిస్తున్నాది: నిరపాయంగా వస్తాడా అని దిగులు పడుతున్నాది; దాసీ చాలా తెలివయింది, ఏమీ ప్రమాదం లేదు అని అనునయించుకొంటుంది; యజ్ఞోత్సవం ఎప్పుడు ఐపోతుందా, చూడ వచ్చినవాళ్లంతా ఎప్పుడు వదలిపోతారా, ఎప్పుడు ప్రియ సమాగమమహోత్సవం చూరకొంటానా అని ఆ యిల్లాలు— పవిత్రయజ్ఞానికి కర్తృత్వం వహించిన సీజరుపెళ్లాం ఉవ్విళ్లూరుతూంది.

పరిజనులందరూ యజ్ఞంగురించిన ప్రయత్నాలలో ఉంటే, సీజరు పెళ్ళాం తన ప్రయత్నంలో ఉంది. మగపురుగైనా ప్రవేశంలేని ఆ రాత్రే తనవిటుణ్ణి రప్పించాలని ఆమె నిశ్చయించింది. ఆమె ప్రియుడుకూడా తగినవాడే గనుక, వాడూ సిద్ధపడ్డాడు. పురుషులు రాకూడదంటే, స్త్రీవేషం వేసుకొని ప్రవేశించాలని సంసిద్ధుడయ్యాడు. యౌవనంలో ఉండడంచేతా, అందగాడు కావడంచేతా, పొడవరి కాకపోవడంచేతా, వేషం బాగా కుదిరింది. ఇలాంటి వ్యాపారానికి సంధానం చేసేవారు కావాలి. తన దొరసానిమీద విశేషాభిమానంగల ఒకపరిచారిక ఇద్దరిమధ్య రహస్యరాయబారాలు నడిపి చాలాకష్టపడి ఇద్దరి కృతజ్ఞతకూ పాత్రురాలయింది. దాని పేరు ఆబ్రా. ఆ రసికశిఖామణి వనితారూపంతో సీజరు భవనానికి వచ్చినప్పుడు ఆమూతిక హాజారంలో ఉండి, అతిథిస్త్రీని ఆహ్వానించినట్లే అతన్నికూడా ఆహ్వానించి, తిన్నగా తనగదిలోకి తీసు

కు వెళ్లి, తన దొరసాని వచ్చేవరకూ అక్కడ ఉండమని ఉప దేశించి వెళ్లిపోయింది. విటరాయుడు చాలా సంతోషించేడు. ఆయిల్లాలుకూడా పరమానందం పొందింది.

అంతవరకు పన్నుగడ బాగానే సాగింది. యజ్ఞోత్సవం పూర్తి అయేలోపున తన ప్రియుణ్ణి, ఒక్కసారి చూసి పోదా మని సీజరుపెళ్ళాం ప్రయత్నించింది కాని యెడతెరిపిలేని యజ్ఞోత్సవ కార్యకలాపం: నేల యీనినట్లు తండోపతండా లుగా వచ్చే అతిథి స్త్రీలు:—ఎలాగ వీలౌతుంది? అందరిస్త్రీ లలాగ తనుకూడా కొల్వుకూటానికి వెళ్లి, ఉత్సవాన్ని ఉత్స వాధ్వర్యం వహించిన ప్రియురాలిని చూడ్డానికి విటరాయడికి ధైర్యం చాలిందికాదు. కాని, గదిలో ఎంతసేపు కూర్చున్నా ప్రియురాలు రాదు: పరిచారికైనారాలేదు. ఏమీ తోచింది కాదు. మనస్సు పరిపరివిధాల పోయింది. ఇక గదిలో ఉండ లేకపోయేడు. ఒక్కమాటు తిరిగి వద్దామనుకున్నాడు. కాని, ఒక ఉద్దేశం లేదు, ఒక లక్ష్యం లేదు, ఒకగమ్యస్థానంలేదు. విటరాయడు చాలా తెలివైనవాడే, కాని, సమయానికి తెలివి తెల్లవారింది. మనస్సు ఒక్కమాటు ఆలోచనలతో సంకులమైపోయింది: తరువాత శూన్యం. గదిలోంచి పైకి వచ్చేడు కాని నలుగురిలాగ ధీమాగా చకచక తిరగలేకపో యేడు. ఎవ్వరైనా తారసిల్లుతే, తప్పుకుంటూడు, దీపకాంతిని తప్పించుకుంటాడు, కీనీడనే తిరుగుతాడు. ఆవైఖరి ఒక పరిచా రిక కనిపెట్టింది. తన దొరసానికి అహితం చెయ్యాలని కాదు

కాని ఆస్త్రీ ఎందుకలాగ తిరుగుతూందో కనుక్కోవాలని దగ్గ
రికి వెళ్లి, 'అమ్మా! నువ్వెవరు? ఏమిటి కావాలి? ఎవరు
కావాలి?' అని ఆదాసి ప్రశ్నించింది. విటరాయని గాంభీర్య
ము మంచులాగ మాయమయింది, గుండెజల్లుమంది, శరీరం
నీరైపోయింది: మాట పెగలదు. "ఆబ్రాకోసం చూస్తూ
న్నా"నని ఎలాగో చెప్పేదు గాబ్రాగాను. జవాబు చెప్పేదుకాని
దొరికిపోయేడు. వెంటనే మాట్లాడకపోవడం, ఆ తొట్రు
పాటూ చూడగానే ఆదాసి అనుమానించి, నిదానించి, చూ
సింది. కంఠం స్త్రీకంఠంకాదు, మూర్తి స్త్రీమూర్తి కంటె పొడవు.
ఆడది కాదని గ్రహించి "ఎవ్వడో స్త్రీవేషంతో చొరబడ్డా
డు, రండి! రండి! పట్టుకోండి!" అని గగ్గోలు పెట్టింది. యజ్ఞో
త్సవం ఆగిపోయింది: భవనంలో హాహాకారాలు పుట్టేయి:
అందరూ కంగారుగా తిరుగుతున్నారు.

సీజరు పెళ్లాం వెంటనే యథార్థము గ్రహించింది. ఆ
మహాసందడిలో ఆమె అందరిని తప్పించుకొని, కంగారుగా తిరు
గుచున్న ప్రియుణ్ణి పట్టుకొని, ఆబ్రా గదిలోకే మళ్లాతీసు
కు వెళ్లింది. ఆపాటి ఓర్పూ నేర్పూ లేకుండా ఎందు
కు తొందరపడ్డావని అతన్ని మందలించి, అంతరాయం కలి
గినందుకు చాలా విచారించింది. కాని అక్కడ అట్టే వుండ
డానికి వీలులేదు: ప్రమాదముకూడాను. కాబట్టి, జాగ్రత్తగా
వుండమని ప్రియుణ్ణి గట్టిగా హెచ్చరించి సీజరుదొరసాని వెళ్లి
పోయింది.

సీజరు పెళ్లాం [illegible] చెయ్యేదు

యజ్ఞోత్సవం చూడవచ్చిన స్త్రీలంతా ఒకరిని ఒకరు చూచుకున్నారు కోపంగాను, పరిశీలనగాను. కాని, అందరూ స్త్రీలే. అందరూ కిలకిల నవ్వుకున్నారు. పరిచారిక పొరపడిందనుకొని, ఉత్సవం నిలిచిపోయినందుకు విచారించేరు. ఆ కలవరం చల్లారేక, చూడవచ్చినవాళ్లంతా వెళ్లిపోయేక, అత్తగారు పడుకొన్నాక, ప్రియుడుదగ్గరికి వద్దామనుకొంది సీజరు పెళ్లాం. ప్రియురాలు తప్పకుండా వస్తుందని విటరాయడు ఆశోత్కంఠంతో కూర్చున్నాడు. కాని, విధి అన్యధా నిర్దేశిస్తే, విటుల ప్రయత్నాలు ఎలాగ సఫలమౌతాయి?

సీజరుతల్లికి ఎక్కడలేని కోపంవచ్చింది. పవిత్రమైన యజ్ఞోత్సవము భగ్నమైపోయిందని మండిపడింది: ఎవ్వడో మదోన్మత్తుడట్లు ధూర్తంగా, దుర్మార్గంగా, మోసంచేయడంవల్ల, ఆమహామానవతికి తలవంపు ఘటిల్లింది. కోడలు నిశ్చలంగా ఉండడంచూస్తే అనుమానం వేసింది. క్రోధానుమానసంతప్తహృదయురాలైన సీజరు జనయిత్రి పరిచారికా సహస్రాన్ని వెంటనే పిలిచి, వీధితలుపులు వేయించి, కాగడాలు పట్టుకొని మూలమూలలు శోధించి ఆధూర్త ద్రోహిని పట్టితెమ్మని ఆజ్ఞాపించింది. ముందూ వెనకా కాగడాలు వేయించుకొని తనుకూడా పులిలాగ తిరిగింది. చివరకు ధూర్త విటరాయడు దొరికిపోయేడు. సరసానికి వచ్చిన విటరాయడు సకలసుందరీ జనసమక్షాన దుర్భరమైన అవమానం పొంది, మానంపోయిన ప్రాణంతో ఇల్లుచేరుకొన్నాడు.

మరునాడు రాజధాని అంతా ఇదే ప్రసంగం. యజ్ఞోత్సవానికి వెళ్లిన కాంతలు ఇళ్లకు వెళ్లి తమకాంతులతో చెప్పేరు. సీజరు మందిరానికి వెళ్లని ఆడుది లేదు: విటరాయుడు చేసిన ఘోరద్రోహం తెలియని మగవాడు లేడు. తెల్లవారగానే ఊరంతా గుప్పుమంది.

విటరాయుడు చేసింది మహాఘోరనేరం. సీజరుకు జరిగిన అవమానం సీజరు అనే వ్యక్తికి కాదు. సామ్రాజ్యప్రభుత్వపక్షాన్ని ప్రతిసంవత్సరం నిరాఘాటంగా జరిగే పవిత్రయజ్ఞోత్సవము భంగపడిందంటే, ప్రభుత్వానికి ఘోరాపరాధం జరిగిందన్నమాట. అంతటిఘోరం ఎన్నడూ జరగలేదు. ఆపవిత్రోత్సవానికి ఎన్నడూ అంతరాయం రాలేదు. కాబట్టి విటరాయుడు కులీనుడైనా శ్రీమంతుడైనా ఎంతమాత్రం క్షంతవ్యుడు కాడని 'ట్రిబ్యూను' అనే ఉన్నతప్రభుత్వాధికారి పట్టుపట్టి అతని మీాద అభియోగము తెచ్చేడు.

విటరాయుడు అంతమాత్రాన్ని మెత్తపడలేదు. తను చేసింది మహాపరాధమనీ తెలుసును. తను తప్పకుండా శిక్షార్హుడనీ తెలుసును. కాబట్టి అపాయమునుండి తప్పించుకోడానికి విపరీతమైన ఉపాయమాలోచించేడు. తను ఆరోజున రాజధానిలో లేనని వాదించేడు. కాని సాక్ష్యం కిట్టిందికాదు. సాక్షిబలంచాలిందికాదు. అతడు రాజధానిలో ఉన్నాడని సాక్ష్యం ప్రబలంగా వచ్చింది. అందులో, సిసిరో అనే మహానీయుని సాక్ష్యం విటరాయడికొంప ముంచింది.

సామ్రాజ్యాన్ని శాసించే సినేటు సభ్యులలో సిసిరో ఒకడు. అతను అత్యున్నతమైన ఉద్యోగాలుకూడా చేసేడు. మహామేధావి: గొప్పవక్త: అనర్గళమైన వాగ్ధాటి కలవాడు: ధర్మజ్ఞుడని పేరుపడ్డాడు. ఇలాగ అనేక విధాల ప్రతిష్ఠాగరిష్ఠుడైన సిసిరోసాక్ష్యం విటరాయుడి పుట్టిముంచింది. సిసిరో అంతద్రోహం చేస్తాడని అతను అనుకోలేదు. ఏమంటే, విటరాయడు అతనికి అనేకమైన ఉపకారాలు చేసేడు. అతను మిత్రుడనీ, కృతజ్ఞుడై ఉంటాడనీ విటరాయడు నమ్మేడు: కాని, ఇలాగ కృతఘ్నుడౌతాడని కలలోనూ అనుకోలేదు. తన మిత్రుడు సాక్ష్యానికి రాగానే తన పక్షమే చెప్పుతాడని విటరాయడు సంబరపడ్డాడు. కాని, సిసిరో యథార్థంచెప్పేసి విటరాయడికి మహాపకారం చేసేడు.

సిసిరో సత్యసంధుడు కావచ్చును కాని, ఉపకారికి అపకారం చెయ్యడం శోచనీయం. ఉపకారంచెయ్యడం మానిపోయె: సాక్ష్యానికి రాకుండా తప్పుకుంటేతీరిపోను. ఐతే సాక్ష్యం ఇవ్వక తప్పిందికాదు. ఇది కథలో చిత్రకథ.

విటరాయడికి ఒక సోదరి ఉంది. ఆమెపేరు క్లాడియా: ఆమె మగనిపేరు సుసల్లసు. ఆమెమగడు పేరుప్రతిష్ఠ లున్నవాడే. కాని, ఆవిడ రూపంలోను గుణాలలోను నిజంగా విటరాయనిసోదరే! సోదరుడు విటరాయడు: సోదరి విటరాణి! సిసిరోయొక్క ప్రతిభావిశేషాన్ని, అతని అధికార గౌరవాన్ని, అతనుసర్వజన మూర్ధాభిషిక్తుడై ఉండడమూచూచి, వలచి, ఆ

న్ని ఏకంగా పెళ్లాడుదామని విటరాయని సోదరి తలపెట్టింది. కాని సిసిరో బ్రహ్మచారికాడు, భార్యారహితుడుకాడు. అతని పెళ్లాం సడికట్టి మండిపడింది: తాచుపాములాగ కసితీర్చుకోవాలని కనిపెట్టుకొంది. విటరాయుడు కామాంధుడై పవిత్ర యజ్ఞోత్సవాన్ని కళంకపరిచి, అభియోగానికి పాత్రుడుకావడం తటస్థమయిందికదా. వాని సోదరి తనకు మహాద్రోహం చెయ్యడానికి తలపెట్టినందుకు విటరాయుడిని హతమార్చెయ్యాలని సక్రోధంగా నిశ్చయించి, న్యాయస్థానానికి వెళ్ళి యథార్థం చెప్పాలని ఆమె మగణ్ణి బలత్కారం చేసింది. ఆలిపోరు దుర్భరమైపోయింది. అనేకోపకారాలు చేసిన మిత్రుణ్ణి రక్షించకపోవడమేకాకుండా, అతని నేరాన్ని స్థిరపరచే సాక్ష్యం చెప్పక తప్పిందికాదు. స్నేహం కృతజ్ఞతా పాటిస్తే సిసిరో యింట్లో కాలుపెట్టే ఆస్కారంలేదు. కాబట్టి ధర్మవేత్త యథార్థం చెప్పేడు. విటరాయుడు నిర్ఘాంతపోయేడు.

విటరాయడికి విరుద్ధంగా సాక్ష్యం ఇచ్చింది ఈ మిత్రుడొక్కడేకాడు; అతడి బావమరదికూడా అలాగేచేసేడు. తన పెళ్లాంబాధ భరించలేక సిసిరో సాక్ష్యమిస్తే, తనకు జరిగిన ఘోరావమానం భరించలేక సాక్ష్యం ఇప్పించేడు విటరాయడిబావ. విటరాయుడు వావీవరుసా లెక్కచేయని అధమాధమజాతుడని ముందుచెప్పేంగదా. అతడు తన సోదరిశీలాన్నికూడా ధ్వంసంచేసేడు. అమెమగడు దుర్భరమైన రోషావమానలతో

మండిపోతున్నాడు. ఇంతకాలానికి, కసితీర్చుకొనే సమయం వచ్చింది. అతడు తన పరిచారికచేత సాక్ష్యంచెప్పించేడు.

ఈవిధంగా విటరాయడినేరం స్థిరపడింది, కాని శిక్షమాత్రం తప్పింది. విటరాయడు కులీనుడు. తమలాంటి కులీనుడు నేరంచేసినా శిక్షింపబడడం క్కొందరు కులీనులు సహించలేకపోయేరు. వారందరిలోను అత్యంత ధనవంతుడైన క్రాసస్సు తనమిత్రుణ్ణి ఉద్ధరించాలని పట్టుపట్టి, సినేటుసభ్యులనీ, అధికారులనీ విచారణకర్తనీకూడా గుండకొట్టేడు. ధర్మం ధ్వంసమయింది: విటరాయడు విముక్తుడయేడు.

ఈ సందర్భంలో ఒక విషయం ముఖ్యంగా గమనించాలి. ఘోరావమానం పొందినవాడు సీజరు అయినప్పటికీ, ఆ మహావీరుడేమీ మాటాడలేదు. చెయ్యవలసినపని మాత్రం చేసివేసి, అవమానం ఎవరికోఅన్నట్టు గంభీరంగా ఊరుకొన్నాడు. తన భార్యసంగతి కనిపెడుతున్నాడు. ఈ యజ్ఞోత్సవధర్మాన్ని ఇల్లాలిసంగతి గుప్పుమనగానే, విడాకులిచ్చి ఆమెను పంపించి వేసేడు. కాని, అతనిమిత్రులకి తృప్తి లేకపోయింది. సీజరుయొక్క గౌరవాన్ని కాపాడాలని మిత్రులు పంతంపట్టేరు. ఇలాగే మిత్రులు ఒకప్పుడు మనకు విశేషబాధ కలిగిస్తారు- అమాయికంగాను. సీజరునిర్లక్ష్యంగా ఔదాసీన్యం వహించినా, అతన్ని సాక్ష్యానికి పిలిపించేరు. ఆమహాపురుషుడేమిటి చెపుతాడో అని లక్షమంది ప్రేక్షకులు వెయ్యిమంది ఉద్యోగులు రెప్పవాల్చకుండా చూస్తున్నారు. సీజరు నిశ్చ

లంగా, నిర్వికారంగా ఉన్నాడు. అతని గాంభీర్యం చూసి విచారణకర్తలుకూడా చకితులైపోయేరు. ఐనా, వారు తమ ధర్మం నెరవేర్చుకోవాలి. కనుక అతని భార్యవ్యభిచారంగురించి అతన్ని ప్రశ్నించేరు. తనకేమీ తెలియదని సీజరు ప్రత్యుత్తరమిచ్చేడు. భార్యను ఎందుకు విసర్జించేవని తరువాత ప్రశ్నించేరు. అప్పుడే ఆమహనీయుడిట్లు గంభీరంగా చెప్పేడు:

"సీజరుపెళ్లం నేరం చెయ్యదు:
సీజరుపెళ్లాన్ని శంకించకూడదు."

సీజరు పలుకులు ఆచంద్రార్కం నిలిచి ఉన్నాయి.

Copies can be had from
Mosalikanty Sanjiva Rao,
Author and Publisher,
Main Road, Vizagapatam.

PRINTED AT THE CITY PRESS, POWER PRINTERS, VIZAG.
1st Ed. 1000 copies 11-1940.